

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kafipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana, ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamično številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak teden in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipaa v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Oglasi in poslanice

se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorici.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesotno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

O liberalizmu.

Na Dunaju izhaja mesecnik „Jug“, ki je zanimiv pojav in mu treba posvetiti večje pozornosti. V tem mesečniku se svobodno obdelujejo vsa vprašanja, ki prihajajo v civilizovanem svetu na obzorje. — Marsikaki razpravi se sicer takoj pozna, da je v pisatelju več dobre volje in zdravega nagona nego znanstvene temeljitosti in globokosti. Ali to je naravno, ker pišejo menda sami mladi gospodje, ki bodo za leto dni že sami uvidevali, koliko so tekom tega časa napredovali in si utrdili svoje naziranje o predmetu, s katerim so se bavili v tej ali tej številki „Juga“.

V 6. števil. smo čitali na prvem mestu razpravo o — liberalizmu. Prihaja končno do zaključka, da „liberalac“ bodi psovka, kakor je danes psovka — „klerikalec“.

Priznavamo, da liberalizem se je preživel. Tudi liberalizem ima svojo zgodovino: kako se je porajal, kako razvijal, kako stal na visku svoje moči, kako je potem padel in se — preminjal s tekom časa in celo po krajevnih razmerah. V nunogih krajih imamo stranke, ki so ohranile le še — ime liberalno, v resnici pa je vse nekaj drugega, toda težko je z novim imenom. Nekaj podobnega je z — narodno-napredno stranko na Kranjskem in tudi na Goriskem. To v resnici ni liberalna stranka, ker je sla v važnih rečeh — naprej, daleč proč od liberalnih nazorov preživele slave. Ako hočete: liberalizem, ki se je pomladil, napredoval z duhom časa, ustvarjenega po razmerah, ki so zopet le posledice liberalnega učinkovanja — je naše — naprednjaštvo, kateremu nismo našli novega primerne naslova.

Člankar dr. X. je zapisal nekaj mislij, ki čudno doje. N. pr.: Liberalizem je kriv, da Slovenci propadamo, ko močnejši nasprotnik vsestransko napreduje. Slovenci se moramo „uditi, da se spravi iz sveta liberalno naziranje. — Ne, liberalizem ni nič tega kriv, marveč neliberalne, neplemenite, pohlepne težnje močnejših sosedov ter sebičen nagon narave, da močnejši ubija šibkejšega. Saj vse naše vesoljstvo stoji in se preminja po tem načelu! — Prav zato smo Slovenci veliko preneznatni, da bi se mi

ubijali, kako naj se spravlja s sveta liberalno naziranje! Morda bi bilo vendarle bolje, porabiti oni čas v tej smeri, da si liberalno naziranje prosto prikrojimo v svojo korist ter se ne borimo z mlino na veter. Saj g. člankar sam ve, kako smo majhni in neznatni. Bodimo raje i mi nekoliko bolj sebični! Zakaj pa ne?!

Dalje pravi: Liberalizem je uničil našo bogato industrijo, osobito naše plavže na Gorenjskem, Dolenjskem itd. Naša mala podjetja niso mogla tekmovati z liberalnim kapitalom.

Liberalizem tega ni storil! Prišlo je, kar je moralo priti z napredujočim duhom zadnjih 100 let, v kar ima liberalizem bolj postranske zasluge. Velikanske so premembe, ki so popolnoma predrugačile življenje celih pokrajin in delov sveta, jednim v škodo, drugim v korist, kakor je i dandanes n. pr. z vsako novo železnico ali novo cesto ali celo s kakim mostom čez reko, ki skrajša mnogim pot ter zato oškoduje to ali ono vas. Novodobni napredek, ki sloni na železnih oporah, je zahteval vse nekaj drugega nego so bili oni plavži, ki so propadli, ker gospodarji niso zmogli nove tekmujoče sile. In ta tekmujoča sila, ki je imela svobodna krila, ne vklejena v težke sponke, ki naj bi varovale status quo dotičanjih beati possidentes — ta sila je vstvarila vsa čuda današnjega napredka. Seveda je ta napredek škodil posamičnim beati possidentes, toda splošnosti je pa vendarle storil veliko dobro. Bohinjska železnica, ravnokar sprejeta, bo tudi delo kapitala (— liberalnega ali klerikalnega, čisto jednako! —), bo mnogim v škodo, ali naj je zato ne zgradé?

Deloma je pogodil člankar to-le: Pri nas je vse podivjano; samopašnost in osebnost odločuje povsod. Pridnost, poštenost, resno delo se ne ceni; mejebojnega spoštovanja in dostojnosti ni. Naša mladina je skrajno cinična, posmehuje se idealom, cilj življenja išče in Baccho et Venere.... Samo v moralno podivjanem ljudstvu, ki nima čuta za čast in poštenje, je mogoče, da gospodarijo razni Sustersiči.

Na to bi odgovorili:

V zgodovini poznamo narode in dobe, v katerih so bile vse take slabosti še mnogo

bolj razvite, toda — liberalizma takrat še niso poznali, klerikalizem raznih vrst pa je bujno cvel več ali manj pri vseh narodih od najstarejših dob in rodil vse take lepe sadove. Ali se Vam ne zdi tako, g. dr. X.?!

Bodimo pravičnejši in recimo: Liberalizmus, der Mohr hat seine Schuldigkeit gelhan! Ne potrebujemo te več v dosednji obliki! Kar si dobrega storil, to hvalimo, bomo skušali tudi obdržati in dalje gojiti. Ali pustil si tudi slabih sledov, ker si se moral posluževati pri svoji misiji nekega čudnega orodja, ki je in ostane le — človek z vsemi dobrimi in slabimi lastnostmi, in te slabe sledove, slabe tvoje strani odstranimo ter jih nadomestimo z naprednimi zahtevami, nastalimi po tvoji zaslugi v sedanjih razmerah. — Kako bomo imenovali tako stremiljenje? Pri nas se danes prepogosto imenuje zopet le — liberalizem. Pri tem pa se že več ne misli na mrliča, marveč na prorojenega njegovega sinčka, prostega vseh starokopitnih primesij. Ali se razumemo?!

Sleparji našega ljudstva!

(V odgovor „Gorici“ na članek o davščini na zganje v št. 40.)

V.

Učeni ljudski ekonom in znameniti matematik je primerjal našo deželo s sosednjo Kranjsko ter naslikal razmerje v tako groznih številih, da morajo na prvi pogled imponovati tudi razumnemu človeku, ki se približe ne bavi s takimi vprašanji. Ali je člankar storil to vedé ali nevedé, ostani zakrito s plaščem liberalne prizanesljivosti (— krščanske itak več ni!) —

Tudi jaz porabim isto primero naše dežele — Kranjsko, da dokažem — velikansko abotnost vseh trditvev in prispevkov veleučnega člankarja.

Člankar sam je povedal, da vladna statistika izkazuje v l. 1899. na Kranjskem „razprodanega“ (!) čistega alkohola — 16.444 (na Goriskem pa le 3320!) in da so znašale deželne doklade 30 in 60 h (— na Goriskem le 20 in 36 h!! —)

Člankar je sprejel v račun za Gorisko 40% zganjine, da je dobil dohodek od 3320 hektov — 166.000 kron (na čisti alkohol

pride po 50 K na hekto.) Da bi bil račun pa še lepši, je naposled povisil vse na Goriskem porabljenega zganje v — likerje ter jih obdačil po 58 do 62 h, da je naračunal dohodek 195.956 kron.

Jaz nočem biti prehudomušen v svoji primeri in vzamem tudi za Kranjsko le 40% zganjine (— dasi izkazuje statistika, da se popije, žal, največ zloglasnega „jerusa“, ki ni niti 20%!! —), 30 h doklade, da po 75 K na hekto čistega alkohola. Ako bi dali 3320 hektov na Goriskem 166.000 K, bi morali dati 16.444 hektov na Kranjskem pa — 1.233.300 kron. Ker pa je dobila Kranjska le 868.861 kron, je alo torej v zgubo samo — čujte! — 364.439 kron. Ker bo dobivala Kranjska od države (kakor pravi člankar, pa niti to ni res!!) le onih 868.861 kron, bo dežela na zgubi v 10 letih — čujte grozo! — 3.644.390 kron (na Goriskem le 1.306.240 kron, ali računeno z najvišjimi odstotki, docim sem vzel jaz z. Kranjsko najnižje).

Glejte, do takih rezultatov pridem, ako računamo za Miha kakor za Jaka povsem enako po matematiški formuli učnega člankarja v „Gorici“. — V prejšnjih člankih sem vprašal, kdo je kriv pa v Trstu, Istri, Dalmaciji itd., da dobé od države manj odškodnine nego se more na isti način preračunati, — tu pa vprašam: Kdo je kriv, da dobi dežela Kranjska v 10 letih — 3.644.390 K premalo? Saj mari ne dr. Tuma in Gabršček?!

No, na to zafrkacijo na učenega člankarja imajo gg. citatelji odgovor že v prejšnjih svojih člankih. Moj nasprotnik je obdačil z deželnimi dokladi — in še prav visoko, kar ne odgovarja resnici! — ahehni liter alkohola, kolikor ga je vlada izkazala, namreč vseh 3320 hektov, dosledno na Kranjskem vseh 16.444 hektov, kar je pa le žalostno dejstvo o zmedenih pojmi (ali pa bi jih rad mešal!) v njegovi glavi. Povedal sem, da je prost doklad vse alkohol v obrtne svrhe; koliko je tega, se pa ne da nadzorovati. V tem so vsi glavni razločki, drugi pridejo manj v poštev!

Ker smo že pri deželi Kranjski, naj povem, da moj informator iz Ljubljane govori o — indirektni zgubi po novem zakonu. Doslej so se pobirale vse deželne užitnine ob režiji, katero je plačevalo

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravskei.

(Dalje)

»Niso slabši od drugih. Lukan ima v enem prstu več talenta, pa tudi Rudečbradec ni brez njega. On pa še vrhu tega ljubi poezijo in glasbo. Čez dva dni morava biti pri njem, da slišiva uglasbeno himno v čast Afroditi, kojo namerava danes ali jutri dovršiti. Le malo nas je povabljenih: samo jaz, ti, Tulij Senecio in mladi Nerva. A zastran njegovih stihov sem ti rekel nekoč, da jih rabim po jedi tako, kakor rabi Vitelij pelikanovo pero, toda to ni resnica. Časih so dovolj duhoviti. Besede Hekube so celo ganljive... Ona se pritožuje o mukah pri porodu, in Nero je našel srečne izraze za to, najbrž radi tega, ker sam v bolečinah rodi vsak svoj stih. Časih ga celo pomilujem. Pri Poluksu! Kakšna čudna mešanica je to! Kaligula je bil zmešan, pa vendar ni bil tak čudak.«

»A kdo ve, kam ga še privede ta znorelost?« omeni Vinicij.

»Lahko mogoče, da se še pripeti kaj takega, vsled česar se bodo ljudem še v poznih stoletjih ježili lasje na glavi od groze. In prav to tudi je, kar vzbuja mojo radovednost, in dasi se dolgočasim nalik Jupitru Amoskemu v puščavi, si vendar-le mislim, da pod drugim cesarjem bi se še bolj dolgočasil Tvoj žid Pavel je kaj zgovoren človek, to mu priznam, in ako

bodo podobni ljudje ožnanovali oni nauk, pa morajo biti naši bogovi pripravljeni na skorajšno selitev. Resnica je, da bi bili mi vsi bolj varni, ako bi na primer cesar bil kristijan. Toda tvoj prerok iz Tarse ni pomislil, ko mi je navajal svoje dokaze, da je upravi meni draga ta nevarnost v mojem življenju. Kdor ne igra na kocke, on ne zaigra tega, kar ima, a ljudje vendarle igrajo. V tem tiči nekako razkošje, neko pozabljenje. Poznal sem sinove viteзов in senatorjev, ki so prostovoljno postali gladijatori. Praviš, da se igram z življenjem; ako je temu tako, pa delam to za to, ker me to veseli. Vaše kristijanske čednosti bi me le dolgočasile uprav tako kakor Senekove razprave. Radi tega Pavlova zgovornost na-me ni imela nikakega upliva. On bi moral vedeti, da taki ljudje, kakor sem jaz, ne sprejmejo tega nauka nikdar. A s teboj je drugače! Tvoj značaj je tak, da moreš bodisi sovražit kristijane, bodisi postati sam kristijan. Jaz priznavam, da imajo prav, pri tem pa se mi zdeha. Mi norimo ter rinemo v propast; nekaj nepoznanega nas čaka v bodočnosti, nekaj se nam lomi pod nogami, pa vendar hočemo znati umreti, in med tem se nočemo odreči življenju in služiti smrti, dokler nas ona sama ne pobere. Življenje imamo radi življenja, ne pa radi tega nauka.«

»Pomilujem te, Petronij.«

»Ne pomiluj me bolj nego se jaz sam pomilujem. Nekoč se med nami nisi počutil slabo, in vojskuješ se v Armeniji si koprnel po Rimu.«

»Tudi sedaj koprniš po Rimu.«

»Da, ker si se zaljubil v krščansko Vestalko, ki stanuje za Tiberom. Ne čudim se temu ter te niti ne grajam radi tega. Čudim se dokaj bolj temu, da pri tem nauku, o katerem trdiš, da je morje sreče, in pri

tej ljubezni, katera ima biti kmalu venčana, žalost ne zibne s tvojega obraza. Pomponija Grecina je zmerom otožna, pa tudi ti si se nehal smejati, odkar si postal kristijan. Ne prepričaj me, da prinaša ta nauk veselje. Iz Rima si se vrnil še otožnejši. Ako se vi tako po krščansko ljubite, pri svetlih kodrih Bakovih! ne pojdem po vaših stopinjah.«

»To je nekaj drugega,« odvrne Vinicij. »Jaz pa ti prisežem ne pri svetlih kodrih Bahovih, marveč pri duši svojega očeta, da v prejšnjem času nikdar nisem čutil take sreče, kakor j čutim sedaj. Toda dolgečas me muči neprestano, in kar je še več, zdi se mi, ako sem oddaljen od Ligije, da visi nad njo neka nesreča. Ne vem kakšna, ne vem, odkod bi mogla priti, toda slutim jo, kakor slutimo uimo.«

»Čez dva dni poskusim, pridobiti ti odpust, da smeš oditi iz Ancija za toliko časa, za kolikor sam hočeš. Popeja je mirnejša, in kolikor vem, od njene strani ne grozi ničesar tebi, niti Ligiji.«

»Še danes me je vprašala, kaj sem delal v Rimu, dasi sem odšel tje skrivoma.«

»Mogoče, da te je dala zasledovati. Sedaj pa bo morala računati z menoj.«

Vinicij je obstal ter rekel:

»Pavel mi je rekel, da nas Bog časih opominja, pa vendar ne dovoljuje, verovati v slutnje. Jaz se tudi temu branim, toda ubraniti se ne morem. Povem ti, kaj se je pripetilo, da mi bo lože pri srcu. Sedel sem z Ligijo v tako prijetni noči, kakor je nocojšna, pa sva se razgovarjala o najinem bodočem življenju. Ne morem ti povedati, kako sva bila mirna in srečna.

(Dalje pride.)

žganje. In zanaprej? Režija bi ostala ista — a žganje bi je več ne plačevalo. Ali se bo deželna uprava še splaševala?!

Pa še na nekaj moram opozoriti! Vsakdo je lahko opazil iz gornjih števil, da je nalagala Kranjska veliko više naklade na žganje nego Goriska. S tem je bilo na Kranjskem žganje zlati vir dohodkov. — Zakaj tudi na Goriskem niso bile višje doličade? Potem bi bila zanaprej tudi odškodnina večja! Med 20 in 30 h je razlika — polovica in dežela bi dobila le radi tega okroglo 100.000 kron mesto 65.000. Kdo je pa temu kriv? Saj mari ne zopet Tuma in Gabrček, — povsem nedolžen pa je dr. Gregorčič, ki je že 16 let v deželnem zboru.

Morda bom še kaj govoril. Bo vsaj več jasnosti. To je bila zopet enkrat polemika, ki je marsikaj pojasnila, na kar je redko kdo resno mislil. A. Gabrček.

Dopisi.

Od beneške meje. — Ena najbolj zapuštenih občin v slovenskem delu goriske dežele je pač kozbanska občina. Ondukaj caruje sicer že 18 let kot župan imenitni Anton Blazič, ali v njegovi občini je vse tako zanemarjeno, da mož pač ne more biti ponosen, da je že 18 let župan. Ni občinskih potij, ni solskega poslopja, ni niti pravega župnišča, skratka rečeno: vse je zanemarjeno, in prebivalstvo na pol zdvijano in vsaj, kar ga je v bližnjih vaseh okoli središča, na prav nizki stopinji. Čudom se je torej čuditi, da vsaj inteligentnejši posestniki ne pričejo do spoznanja, da je pač nujno treba spremembe. Seveda je malce težko mogočnega g. župana spraviti do spoznanja in težko starasine od njegove strani. Enim je nunc, drugim je v svastvu, tretjim je v sorodstvu, in tako je starasinstvo z županom eno telo ter ne vidi in ne sliši nič, kaj se prav za prav godi v občini, in kak je pravi njen položaj. Sicer vsi skupaj z županom jadikujejo: „Nimamo nič, smo zapuščeni“, ali vsi skupaj ne vidijo, da je župan že 18 let vsemogočen v občini, in da vključ temu ničesa ni videti od njegovega županovanja, izven njegove odločne volje, karera vsak ugovor že naprej zamori.

Kakor je znano, so ta župan kozbanski in z njim velika večina starasinstva jedni najbrezobzirnejših pristašev klerikalne stranke. Zaraditega je jako značilen za njegovo gospodarstvo in njegovo postopanje način, kako zastopa občino v vprašanju ceste čez Kobališče. Kakor znano, je vlada za cesto čez Kobališče in ob Idriji od prevdarjenega zneska 440.000 K dovolila 80%, t. j. 352.000 K. Deželni odbor je predlagal, da bi ostalih 20%, pokril deželni zalog. V finančnem odseku, kjer zastopajo slovensko stranko dr. Gregorčič, prof. Berbuč in dr. Rojic, torej najodločnejši pospeševalci ceste čez Kobališče, pa se je predlog deželnega odbora spremenil tako, da naj bi dežela dala le 10% občina pa primanjkuje 10%. Cesta je najbolj na korist prebivalcem levega idrijskega brega ob italijanski meji. Nikake prave koristi ne obeča ta cesta občinam Anhovo, Ajba in Kanal, katere po večini leže na desnem bregu Soče, imajo državno cesto in bi na svojo korist morale zahtevati zgraditev skladovne ceste ob desnem bregu Soče od Kanala do Plavij in zveznih občinskih potij iz občin do središnjega mesta celega okraja, Kanala; sedaj to tembolj, ker je bohinjska železnica gotova stvar in bodo vse te občine stremele h glavni postaji v Kanalu. Vključ vsemu temu pa so se dale te občine pregovoriti po vplivu narodno-napredne stranke, da so se podvrgle ter obljubile donasati 10%. Čudno vlogo igrajo prvaki klerikalne stranke, ki so se za to cesto toliko potezali ter očitali deželnemu odborniku dr. Tumi, da je on kriv, da se ta stvar ne izvede, dočim ne morejo z ničim utemeljiti svojega očitjanja. Dočim je deželni odbornik dr. Tuma delal pri vseh prilikah neutrudljivo za to, da se ta cesta izvrši, in je tudi sedaj pred bližajočo se otvoritvijo deželnega zbora na delu, da se zagotovi pravočasni prispevek, in vpliva na pristase narodno-napredne stranke, da se ne vpirajo temu koristnemu delu, se pristasi klerikalne stranke odtegujejo od starasinstvenih sej, v katerih se ima odločiti usoda ceste, za katero so sami toliko mledovali, in občina, katera ima v starasinstvu najodločnejše pristase klerikalne stranke, in imajo torej dr. Gregorčič, prof. Berbuč in

dr. Rojic tam gotovo odločilno besedo, ta občina pa se odločno protivi, da bi se izvedla ta cesta.

Odpor župana kozbanskega — kajti samo o njem skoro moremo govoriti — proti cesti čez Kobališče je nerazumljiv, ker župan, če ima le malo zdravega razuma, bi moral videti, da bode zveza kozbanske občine s soko dolino se le kratkrat mogoča, kadar se cesta od Vrhovlja potegne čez Kobališče. Župan kozbanski je moral dobro vedeti, da je prvi razlog za neugodno gospodarsko stanje v Kozbani slaba cestna zveza občine z ostalim svetom. Moral bi on nategniti ves svoj zdrav razum, da bi prepričal svoje staresine, da je prvi pogoj zdravemu gospodarstvu v občini zveza občine na jug proti skladovni cesti ob reki in na sever s cesto na Kobališče. Dr. Gregorčič in ostali prvaki klerikalne stranke pa bi si morali biti svesti, da je njih dolžnost na župana, ki je eden najzvestejših njih pristasev, vplivati, da bi ne delal ovir onemu podjetju, za katero so se toliko angažovali. So pač v čudnem svitu, ako vlada pride do tega čudnega zaključka, da so drsali, kakor se oni hvalisajo, po Dunaju po vseh mogočih ministerskih pisarnah, da so dosegli državno podporo za to cestno podjetje, da pa po drugi strani tista občina, ki je docela odvisna od njih volje, onemogoči s svojim sklepom izvršitev celega dela, in to tem bolj, ker je ta občina sama poleg občine Anhovo najbolj prizadeta. Postopanje kozbanskega župana in staresin, ki so na njegovo voljo priklenjeni, pa kaže obmejnim vasem, ki imajo v svoji sredi bolj razumne in napredne občane, da morajo pač v svojo korist radi svojega gospodarskega obstanka delati z vso silo na to, da se odcepijo od kozbanskih podivjancev, in da pustijo Kozbancem veselje imeti tako imenitnega župana že toliko let, in da ostanejo še vedno v prejšnji temi in megli ter ne vidijo, da je brzkone največja krivda njegov županovanja, da se ni ničesa doseglo.

Mirničani imajo vse druge gospodarske interese nego Kozbanci, so na odprti italijanski meji in plačujejo $\frac{2}{3}$ vseh davkov občine kozbanske. Voditeljem narodno-napredne stranke pa bodi priporočeno, da se malo bolj ozirajo po tužnih razmerah občanov v Mirniku in naj jih ne puščajo še dalje pod pogubonosnim vplivom kozbanskega župana.

Iz učiteljskih krogov. — (Dr. Pepe zopet nekaj kuha.) — Gorisko učiteljstvo je že od nekaj zbegano, posebno v prejšnjih časih, ko je vladal strah in trepet, so se učitelji drugi drugega ogibali. Zadnji čas se je obrnilo na bolje, ker sedanji okraj. sol. nadzornik je pravičen in nepristransk sleharnemu. Toda zlodej ne da nikomur miru, — hodi kakor rjoveč lev okrog, itd. Nasi faruceljni že dlje časa premišlujejo, kako bi zasejali stalen razpor med učitelje ter potisnili solo in učiteljstvo vsaj za par sto let nazaj. In temu sledi peščica zaslepljenih učiteljev, ki so znani kot nezadovoljnejši, katerim nikjer in nobena stvar ne ugaja. Nameravalo se je pretečene binkošne praznike poslati od duh. strani nekoga k nemškemu katol. društvu za učitelje po informacije na Dunaj, kako zagotoviti razdoru stanovitna tla. Ta sicer ni sel, manjkalo je menda organizacije; sklical pa je nek prismojenec par učiteljev in eno učiteljico, kjer ni smel manjkati debeli kaplan, na razgovor glede ustanovitve podružnice „Slomšekove zveze“ za Gorisko, od katere si obetajo pridobiti učitelje za nečedno klerikalno delovanje v deželi. Lepo rejeni kaplan je baje zagotovil, da pristopi temu vsa „farska banda“, morebiti tudi „te mlade kuharice“.

V ta namen pa delujeta g. dr. Pepe in njegov lepi brat že dlje časa v katol. društvu devic-učiteljic, sklicujeta pogoste shode, — ter skupen in posamičen pristop k nameravani „Slomšekovi podružnici“ je zagotovljen. Pri novo ustanovljenem društvu bodo delovala menda vsa klerik. društva, torej vsa inteligencija v črnih suknjah, izdajala bode menda svoj mesečni organ, material pa se bode jemal iz farovžev od prejšnjih stoletij pod pokroviteljstvom ljučljanskih odpadnikov in podkurnikov. In „fati dela soma“, bo „ena lepa kompanija skupaj“, in morebiti doživimo že te počitnice kako „fajn“ kosilo — in za dober kup — pri duhovnih vajah v (torici, ter homo poslušali pedagog. govore dr. Pepeta na katol. podlagi, itd.

Gg. učitelji, spoustite spomin pokoj. Slomška; in ker so gg. nunci in dr. Pepe

že opetovano pokazali, da vas ljubijo, kedar vas rabijo, posebno zdaj, da bi jim izvlekli zavoženi voz, udeležite se mnogoštevilno bližnjega vstanovljenja nove podružnice, povejte odkrito, da nam zadostuje sedanje učiteljsko društvo, in ne potrebujete ne g. dr. Pepeta ne koga drugega za svojega reformatorja, da naše učiteljsko društvo se nima v politične zadeve umešavati, pač pa hrepenite po izobrazbi in napredku v prospeh in probujo slov. naroda na Goriskem, za kar pa imate tudi pravico, da se vas primerno stanu nagradi, kar pa vam klerik. klika s puhlimi frazami tiho prikriva in v srcu zanika. — In tako bo g. dr. Pepe svoje drage na prste štel, — profesor Centa in medicinar Skopitar pa naj sama z „balami“ igrasta. — Kaj bi neki gg. nunci djali, da bi se učitelji v njih društva vmešavali....

Domache in razne novice.

Ustavili „Sočo“ smo raznim nemarnim plačnikom. Naročnino poterjamo na vsak način! — Drugim dolžnikom priložimo v prihodnji številki listke, ki natančno označijo dolg do konca l. 1900. Kdor ne plača v 8 dneh, bodo sledile navadne posledice. — Te dni smo videli terjalnico nekake uglednega lista slovenskega. Naročnik je bil zastal z naročnino le za tekoče leto, torej šele za nekaj mesecev. Toda v slučaju, da ne plača v 8 dneh, je rečeno v terjalnici, bo — terjal odvetnik. Tako točni so drugod. Moramo biti mi tudi!

Pozor, okoličani! — Jutri dne 9. t. m. vsi v Podgoro k veselici „Goriškega Sokola“ in moskega zbora „Pevskega in glasbenega društva“. Vspored: javna telovadba, petje, godba in ples. Pričetek veselice ob 5. uri popoldne na posestvu gosp. Andr. Kocjančica. — Moski zbor podgorski bo že tudi pel dve pesmi. — Proste telovadne vaje bo izvajalo nad 40 telovadcev, na orodju nastopi tudi četa novincev poleg že izkušenih telovadcev.

Udeležnikom jutrišnje slavnosti v Podgori javljamo, da bo most čez Sočo za papirnico poraben za prehod do polu noči, ali ne za posamezne, marveč kadar se zbere več ljudi, odpre čuvaj vrata, da morejo čez. Toliko v ravnanje.

Javen shod se bo vršil jutri dne 9. t. m. ob 3. uri popoldne na Samatorci pri Zgoniku na Krasu v prostorih g. Antona Radoviča. Na vspredu je razgovor o gospodarskem in političnem položaju. Somišljeniki se vabijo, da se udeležijo shoda v obilem številu.

Imenovanja v finančni službi. — Predsedništvo c. kr. finančne direkcije je imenovalo pisarniškega oficijala Oskarja Schreya pristavom pomožnih uradov v IX. plačilnem razredu; davčnega kontrolorja Frana Benussi-ja v Vodnjanu davčnim prejemnikom v IX. plačilnem razredu; adjunkta tehnične finančne kontrole Henrika Bergerja kontrolorjem v IX. plačilnem razredu; računarskega oficijala Lovra Musetich-a računarskim revidentom v IX. plač. raz.; računarskega pristava Emila Pelosija računarskim oficijalom v X. plač. raz. in računarskega praktikanta Rafaela Bajca računarskim pristavom v XI. plač. raz.; dalje so bili imenovani: davčni oficijal Josip Zaccaria in davčni pristav Ivan Bernardis davčnima kontrolorjema, davčni kontrolor Feliks Santin pa davčnim oficijalom v X. plač. raz.; davčni praktikant Josip Richter v Pazinu je imenovan davčnim pristavom v XI. plač. raz.

Smrtna kosa. — V četrtek popoldne so položili k večnemu počitku gospoda Petra Leupusčka, c. kr. sodn. slugo v pokoju, očeta g. Josipa L., c. kr. avskultanta v Gorici. Pokojni je bil bolan, zadet od mrtvouda, nad dve leti. V nedeljo so pokopali ženo njegovo, včeraj pa njega. Izreden slučaj. Pevsko in glasbeno društvo je zapelo v cerkvi na Travniku žalostinko „Nad zvezdami“ prav lepo. Pokojni je bil član slov. del. bralnega in podpornega društva, katero se je udeležilo pogreba z zastavo v obilem številu, kakor je bila udeležba sploh velika. Pokojniku večni mir in pokoj, preostalima sinovama pa, ki sta zgubila tekom 4 dni oba roditelja, naše iskreno sožalje!

Procesija Sv. R. T. v četrtek se je izvršila, kakor po navadi, v najlepšem redu. Po dčju prejšnjega dne je bilo vreme krasno in k sreči ne prevroče. Procesija je šla ob 8. uri iz Stolne cerkve po ulicah: Municipijska, Gledalska, Giuseppe Verdi, Semeniska, čez Travnik v Raštelj ter nazaj v Stolno cerkev. Procesije so se udeležili učenci in učenke tukajšnjih šol z gg. učitelji in profesorji, razne bratovščine, c. kr. uradništvo z voditeljem okr. glavarstva, župan itd. Najsvetejše je nosil kardinal. Igrali sta pri procesiji vojaška in mesta godba. Kakor običajno, je bil postavljen na Travniku oddelek vojskova s častniki. Mesto je kazalo svečano praznično lice. Proti večeru je bila procesija Sv. R. T. na Kostanjevici iz franciskanskega samostana.

Gospod profesor V. Bežek bode predaval prihodnji četrtek, dne 13. t. m., v

prostorih „Slovenske Citalnice“ kot član „Slovenske solske Matice“ o Levčevem pravopisu ob 11. uri popoldne. Gostje dobro došli!

O našem pravopisu. — Prejeli smo ponatisk razprave „Zaščitnikom Levčevega pravopisa v prevdarek“. Spisal prof. V. Bežek v Gorici. — Gosp. pisatelj nam je govoril iz srca. Mi pri „Soči“ smo vrgli Levčev „Pravopis“ v koš in bi ostali pri tem sklepu tudi v slučaju, da bi ga vlada odobrila in zapovedala v uradni rabi. — Prof. Bežek zahteva, naj se celo delo prične iznova, ali dovrši naj ga posebna komisija. — Popolnoma v redu! Drugače ne bo smelo biti!!

Terezija Knez. — Znano je našim citateljem, da sta bili v minolem porotnem zasedanju proti Tereziji Knez radi pčziga dve obravnavi. Pri prvi so rekli porotniki, da ne morejo soditi ne z d a ne z n e, ker Knez je videti umobolna. Na to sta jo „opazovala“ dva zdravnik, ki sta sestavila parere, da je vendarle ta Knez odgovorna za to, česar se jo dolži. Pri drugi obravnavi je bila oproščena. Državni pravdnik je naznanil priziv. Revo so poslali v bolnišnico, ali se vedno kot arestantko. Sedaj pa si je državno pravdnistvo premislilo ter je odstopilo od pritožbe ničnosti, vsled česar se izroča umobolnica politični oblasti, da jo spravi kam na varno!

Njen branitelj dr. Tuma je predlagal že pri prvi obravnavi, da naj se izroči umobolna Tereza Knez norišnici ter se ne vrši obravnava. Ali vršili sta se kar dve! In konec? Prišlo je do tega, kar je hotel dr. Tuma že prvotno pri prvi obravnavi: Koliko stroškov, koliko zamude časa, in čudno, tudi tisti parere, po katerem bi bila odgovorna za dolženi čin, ni nič pomagal!! Sedaj menda vendar spravijo umobolno žensko tje, kamor edino pritiče. Nekam čudno se čita vsa zgodovina tega procesa!

Stavka delavcev v papirnici v Podgori. — Že dlje časa so se pritoževali delavci papirnice v Podgori radi osornega in pretiranega postopanja delavskih nadzornikov nekake Pocke in Novak; ohadva sta tujsca, ki ne razumeta deželnih narečij, ni slovensčine, ni furlanščine. Z neko doslednostjo oba preminjata prejšnji večletni red in po različnih pretvezah skušata uvajati drug način dela in plačevanja, kateri se končno vedno izkaže na škodo delavcev. Zadnji čas so se vpeljale zopet neke enake novosti, vsled katerih se je delo pri kalandrih t. j. likalnih valjarjih za papir znatno pomnožilo. Kjer je delalo poprej 17 delavcev, tam bi jih ostalo, kakor delavci trdijo, le še 12. Vsled tega skrajšanja števila delavcev bi pa morali različni delavci delati pri dveh strojih na enkrat. Delo pri kalandrih pa je nevarno vsled tega, ker je kalandar sestavljen iz več navpičnih železnih valjarjev, ki se vrté drug nad drugim, in delavec mora visoko, segati, da vodi pravičen tek valjarjev in papirja, ki se izvija izmed valjarjev. Ker je delavec po novi naredbi siljen streci pri dveh strojih, ne more dela opravljati s potrebno natančnostjo in s potrebnim mirom, tako da delo pri kalandrih, kakor je urejeno sedaj, postaja nevarno za življenje delavcev.

Zenske delavke zopet so razburjene po odredbi, da se jim je zaslužek znatno skrtil s tem, da so poprej pri zgibanju pol zaslužile po 80 kr. na 100 risov, dočim bi po novem pri zgibanju zaslužile le 1 gld. na 200 risov.

Pri stavki je posredoval okrajni glavar grof Attems sam, in kakor se po sebi razume, je bilo na nogah vse razpoloživo orožništvo! Kljub vsemu prizadevanju g. glavarja, kakor smo čuli, ni bilo pravega vspeha; brzkone se svoboda delavcev premalo uvažuje in preveč povdarjajo predpravice tvornice. Delavci so ostali pri svojih zahtevah ter sklenili, da se ne taknejo dela, dokler se krivična nadzornika ne odstranita ter za sedaj počakajo prihod glavnega ravnatelja laykamskih zavodov z Dunaja, kateri bi bil tudi pooblaščen vsreči njihovim po našem mnenju vseskozi opravičenim željam.

Stavkujocih je 150 možkih in 200 žensk. V četrtek so se potrudili tudi laški soc. demokratje v Podgoro, to je: Candutti, Strasser in Milost, ki so imeli tam shod ter so nekako formulirali zahteve delavcev in zahtevali nekoliko povisoka v zaslužku. S tem zahtevami so šli k ravnatelju Kezlu, kateri je na kratko, pravijo, da ljubeznivo, izjavil, da predloži zahteve osrednjemu ravnateljstvu, dalje pa je povedal, da nikakor ne more odstopiti od dolotila, da oni delavci, kateri sedmi dan po stavki ne stopijo v delo, so brezpogojno odpusteni. Baje so bili delavci zadovoljni vstopiti v delo! Vsaj vstopili so!

Ako je s tem morda res stavka končana, tedaj je zmagala stara „tvorniska finta“, da zahtevajo od delavcev najprvo, da se vrnejo nazaj na delo, potem šele se bo dalje govorilo z njimi. Morda jim dajo glodati tudi kako kost v obliki povisoka 20 vin., ali drugo, radi česar v glavnem so začeli stavko, ostane najbrže nespremenjeno. Ako ostane pri tem, potem se laški soc. demokratje v Gorici ne ločijo dosti od prej imenovanje „finte“!

Razdijvanost v Dornbergu. — Velikonoč so v Dornbergu podrepniki župnika Juvantiča praznovali tako, da so pobili in ranili na glavi R. Zorza. Radi tega je prišlo do obravnave, katera je bila ta teden. Skočala je tako, da sta bila obsojena dva kleri-

kalna pobijata A. Š. in Jos. Kr. vsak na 3. dnji zapora. Tako nastopajo Juvantičeve „rože“ proti ljudem, ki niso baš istega mišljenja kakor one.

Praznik Sv. R. T. seveda tudi ni smel miniti brez tepeža. Jeden glavnih klerikalnih agitatorjev, znani „Betkin“, je udaril nekega drugega klerikalca po ustih in po nosu, da je bil ves krvav ter je ranjen. V neki drugi krčmi so se tudi pretepale v četrtki med seboj na „katoliški“ podlagi Juvantičeve „rože“ tako, da je bilo več srajc v nevarnosti. Vidite, tako pa se ljubijo dornberški klerikalci sami med seboj.

Sad podivjanosti, katero vidimo povsod tam, kjer cvete klerikalizem. Tako je v Dornbergu, v Sempas in v Kozbani! Župnik Lovre Todoran v Dornbergu kriči nad dornberškimi „liberalci“, kaki brezverci da so in slabi kristjani, da vzame vse hudic ter da se bodo pekli na dnu pekla, svoje razdivjane „rožarje“ pa hvali. Radi tega mislijo ti, da smejo storiti vse, da ne bodo imeli greha ter da ne bodo kaznovani, če tudi store kaj proti zakonom. Mislijo, da jim je dovoljeno vse. Radi tega pa tudi napadajo in pobijajo naprednjake ter se tepejo sami med seboj na velike praznike, kakor Velika noč ali praznik Sv. R. T. Župnik Lovre sme biti res ponosen na svoje „rože“ in na svoj poduk v cerkvi, po katerem se ravna njegovi pristasi!

Kako nevaren je klerikalizem in kake posledice rodi, vidite iz tega, kar se godi v Dornbergu. Ali ni torej povsem opravičen boj proti temu, da bi se iz farovža in cerkve sirila podivjanost med ljudstvo? Klerikalizem bi spremenil ljudstvo v tolpo podivjancev in razbojnikov, ki bi s Kristusom na jeziku pobijali svojega bližnjega ter počeli grde reči. — E, veste kaj, g. Lovre! Vaši „liberalci“ v Dornbergu so vendar le boljši in pametnejši ljudje, nego Vaši razdivjani „rožarji“, katerim kažete pot v nebesa, ali vodi, kakor kažejo kaznjiva dejanja — v pekel! G. Lovro, razdivjanost v Dornbergu je Vaša zasluga, Vi boste dajal odgovor radi zapeljavanja ubogega ljudstva v Dornbergu, Vi, in nikdo drugi! Sadovi vaših „rož“ bodo Vas še bridko pekli! —

Nov brzojavni urad. — Od 2. t. m. je uvedena pri c. kr. poštne uradu v Kozani v Brdih nova brzojavna zveza, katero so Brici, ki tržijo s sadjem in vinom, že zdavna težko pričakovali.

Premembe v duhovniški službi. — Č. g. Janez Kumar, vikar v Ravnici, zapusti svoje mesto ter pride v Pevno pri Gorici za kurata, kjer je paseval doslej slavnostni J. Budin. Napravil je ta mož v Pevni in okolici obilo zdrazb ter bil jeden najhujših klerikalnih agitatorjev in sovražnikov „Soče“, dasi se ima v glavnem le njej zahvaliti, da se je bilo marsikaj lepo poravnalo in da je ostalo marsikaj skrito. Mož je jako aroganten, in to svojo arogantnost je včasih pokazal svojim ovčicam v obliki udarca s palico in še celo tepel bi se bil z njimi, da ga niso od njega treznejše misleči ljudje varovali. Ta Budin je bil torej, namestu da bi bil dober pastir, pravi strah pevske kuracije. Sedaj se poslovi iz Pevne, ali ne le iz Pevne, marveč tudi z Goriskega sploh, ker pojde nekam med lazarišče. Poslali so ga bili zadnje dni se v Lourd na Francosko gledat čudeže, sedaj pa pojde. Mi kot dobri ljudje mu želimo vse dobro, dasi je on nas preklinjal in nam želel slabo, želimo mu miru in pameti v redu oo. lazarištev, katerih dveh reči mu je včasih tako bridko manjkalo. Jeden zdrazb manj na Goriskem! Torej, č. g. Budin, hodite z Bogom! — Kar je ostalo pa v Pevni takega, česar duhovnik ne bi smel povzročiti, popravj menita novi kurat Kumar, ki je poznat kot pobožen in zmeren mož. — Na Ravnico pride č. g. Val. Zega, doslej kaplan v Bolcu. Ravnanje in Trnovci so mirni in pametni ljudje, in vsak dušni pastir lahko shaja z njimi, ako se vede tako, kakor pritiče duhovniku, ali tak pa ne sme biti, kakor je Kodrič tik Ravnice ali pa pod njo Sempaski Grča in oseki Knavs, katerim so prebivalci trnovsko-ravniške planote povedali že v obraz, da jih ne marajo zdržati barje v. Tolko v ravnanje novemu g. vikarju.

Pod voz je prišla včeraj 2½-letna deklica Jospina Fuchs v Rastelju, ko je prihitela iz hiše na cesto. Jedno kolo jej je slo čez glavo. Stanje nevarno.

Iz laškega tabora. — Nekaj časa so bili laški liberalci v Gorici brez lista, zdaj pa imajo kar dva. V Paternollijevi tiskarni izhaja 3 krat na teden „Corriere Friulano“, ki je do pike enak bivšemu „Corriere di Gorizia“. — Od 1. t. m. pa izhaja pri Seitzu dnevnik „Friuli Orientale“, ki se je vrgel na — radikalne življe. Jako smo radovedni na razvoj teh najnovejših pojavov. — Zdi se, da „F. O.“ hoče ubirati ostreje strune tudi proti — Slovincem. Nič ne bo škodilo, gospodje, le po nas, da naz malo bolj spodbudite na — delo! Ako bi l. 1897. goriski Italijani ne nastopali tako žaljivo proti Slovincem, bi danes še ne bilo marsikakega napredka. Zato le po Slovincih, ljubčki, da iztovre od časa do časa odpor, ki bo rodil grozne posledice — za vas! Avete compreso?!

Kratek odgovor Sempasem. — Pišejo nam: „Težko je odgovorjati dopisoma dveh različnih listov, kakor sta „Soča“ in „Prim. list“. — Istina je, da nobeden časnikar ne more biti odgovoren za vsebino takih

sestavkov, kakor smo jih citali te dni v omenjenih listih gledé nove ceste Sempas-Prvačina, oziroma ceste ob Lijaku. V trdnem prepričanju pa, da cen. „Soča“ kot resnicoljubno glasilo goriske napredne stranke vsprejme v svoja predala sledeče vrstice, jih pošiljam tem potem v prvi vrsti Sempasem v odgovor in drugim čast. bralcem v predvarek.

Koj moram izjaviti, da so Sempasci po mojem mnenju z ozirom na omenjeno cesto preveliki sebičnejši, — poznajo namreč več ali manj samo sebe, a vse druge občine prezirajo. Dopisnik „Prim. lista“ je pa vrhu tega na korist „svoje“ ceste vedoma slabo računal, čes, koliko tisočakov bi se prihranilo, ako bi se ugodilo željam Sempascev. Če bi bila ta njegova trditve tudi resnična, sl. cestnemu odboru se radi tega ne more očitati slabega gospodarstva, ker se je v svoji zadnji seji nedoglasno odločil za lijaško cesto; kajti ravno za to cesto je bil izdelan prvi načrt, predložen, vsprejet, — in na podlagi tega načrta je privolila vis. vlada podpore 48.000 kron. Še tako slaba vlada bi ne delala brez vsakih načrtov, kakor stori to nekateri gg. Sempasci; dobro je znano gg. cestnim odbornikom, da omenjene podpore ne smejo in ne morejo uporabiti bodisi za katerokoli drugo cesto, kakor si „misli“ dopisnik v „Prim. listu“. Vedo pa tudi, da gradnja ceste po ravnini, koder že drži tako rekoč napol gotova, ne stane petkrat toliko kakor cesta čez hribe ali po kakih zakotjih, — prej bi bilo pač narobe; — vendar si upajo „zagovorniki“ cestne črte Sempas-Prvačina“ trditi tako nesmisel v svojem glasilu. Jaz pač mislim, da si oni to le tako „mislijo“, kakor gledé podpore. — Ako bi bili Sempasci čisto dobili, uverjen sem, kako bi se bili znani gg. Sempasci tolkli s pestmi na prsi, češ: mi smo Vam dobili cesto, vi napredne pare! Znati je treba!

Imenovali so novo cesto, ki je pravzaprav se ni, Coroninijevo. — To ime bi bilo pa tako najbolj primerno; kajti neovrgljiva resnica je, da je ravno gosp. grofa Coroninija največja zasluga, da je vlada dala znatno podporo za gradnjo lijaške ceste, a po drugi strani odstopi g. grof v to svrhu ves potrebiti svet brezplačno. Svojo trditve, da je lijaška cesta splošnosti na večjo korist nego izpodletela Sempaska, podkrepim na željo in zahtevo z mnogimi izjavami soseskih občin lahko v kratkem.

Dostavek. — Tu treba dostaviti, da vest „Iz Sempasa“ v zadnji „Soči“ ni bila nič drugega, nego le zafrkacija, umestna in zaslužena! Obžalujemo, ako jo je drugače umel. Toliko v pojasnilo.

Iz Štanjela na Krasu nam poročajo, da tam živita dve mladi gospodični, ki sta „kuhani in pečeni“, kakor pravi ljudski rek, pri tamkajšnjem vikariju, našem velikem prijatelju. Pravijo hudomušneži, da jima daje tobaka in „španjolet“, oni dve pa za protislugo širita med ljudstvo v obilem številu „Primorski List“. Tudi hodi pogosto g. vikar z eno ali drugo „na spas“, kar vse ljudem nič kaj preveč ne ugaja. Nò, mi kot liberalni ljudje privoščimo g. vikariju lepo družbo, v kateri se gotovo dobro počuti, kaj pravijo k temu Štanjelci, o tem pa naj se z njimi zmeni! Omenjamo to le radi tega, ker g. štanjski vikar je naš velik prijatelj, in pa vredno je vsekakor pribiti, da v Štanjelu je tabak v neznanih uskih propagator za „Prismojenca“! To tudi nekaj velja! Pa brez zamere!

V Soči je hotelo skotiti včeraj dopoludne mlado dekle. Rešili so jo še o pravem času. Vzrok poskušnemu samomoru neznan.

Padla. — V sredo zvečer je padla 23-letna služkinja Viktorija Ravšič v Nunki ulici št. 1 po stopnicah, ko se je vracala ponoči okoli 11. ure domov, tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo. Šla je v temi po stopnicah, vsled česar jej je spodrsnilo.

Listulca. — Gg. dopisnike in poročevalce prosimo potrpljenja. V zadnjem času imamo toliko gradiva na vse strani, da kar ne moremo p. n. gg. dop. vstrezati tako, kakor bi radi.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V seji v torek so dovolili proračunski provizorij do konca leta. S tem je rešena vlada iz precej neljube zadrege. Odobrili so vladno predlogo o zganjarini brez predloga posl. Thurnherja, kateri je bila zavrgla gosposka zbornica. Dalje je bila na razpravi prememba §§ 59. in 60. obrtne novele. — Seja je bila zopet včeraj. Prihodnji teden gre državni zbor na dopust. — Davčni odsek je sklenil, da se razprava o davku na vožne listke odloži na jesensko zasedanje. Istotako pride na vrsto jeseni predloga o pokojnini zasebnih uradnikov.

V plenarni seji avst. delegacije so sprejeli včeraj proračun ministerstva za zvananje posle po dolgi debati. V večerni seji so sprejeli proračun za mornarico.

V Trstu se niso udeležili procesije Sv. R. T. ne župan, ne mestne straže, godba itd. samo radi tega, ker so nosili za procesijo zastavo sv. Cirila in Metoda. Ali bilo je toliko več vernega slovenskega ljudstva. Mestni svet je imel dan poprej burno sejo, v kateri je galerija obkladala slov. svetnike s „ščavi“

itd. — prav tako, kakor pritiče 2000 letni laski kulturi! — ali slov. svetniki so stali trdno in neupogljivo, da so končno spraznili galerijo.

Današnja „Edinost“ prinaša brzojavko, da delajo jako uplivni krogi na Dunaju na to, da vlada razpusti mestni svet tržaski.

Meja med Bolgarijo in Srbijo na nekaterih krajih ni točno določena. Da pa dalje ne bo več preprirov in prerakanja radi tega, sta določili srbska in bolgarska vlada izbrati komisijo, ki natančno odmeri mejo ter napravi v tem pogledu konec preprirov enkrat za vselej.

V francoski zbornici razpravljajo o načrtu zakona gledé pokojnine delavcev. Poslanec Mirman je zahteval, naj se načrt raztegne ne le na industrijske in kmetijske delavce, marveč tudi na domače sluga ter razne državne uslužbence. Ljudstvo sledi z zanimanjem, in sicer nad 10 milijonov prebivalcev težko pričakuje uresničenje tega načrta.

Vojna v južni Afriki. — Zopet se čujejo iz Londona vesti, da angleška vlada misli resno na to, da bi se pričela z novo mirovna pogajanja z Buri, katera bi bila takega značaja, da bi dovedla do končnega miru, ker Angleži so siti vojne do grla. Pri Pretoriji, kakor smo že poročali, so bili Angleži tepeni. Izgubili so 600 mož in 6 topov, kar so Buri vjeli in ugrabili. Pri Vlakfonteinu v bitki je bilo 1450 Angležev s 7 topovi. Angleži so dobili pravčasno pomoč, vsled česar so se Buri umaknili, ali izgube na angleški strani so bile velike: 6 častnikov in 51 mož je padlo, 155 je ranjenih, nekaj je ujetih, Buri pa so izgubili le 41 mož. — Včeraj poročajo iz Pretorije, da tam blizu se je posrečilo te dni Angležem odbiti napad Burov pod Beyerjem, kateri so imeli 37 mrtvih. — Mesto Jamestown se je podalo Burom dne 2. t. m. po 4 urnem boju.

Na Kitajskem. — Waldersee je buje izjavil, da mesto Tientsin bi moralo po njegovem mnenju biti zasedeno po mednarodnih četah še 5 let. — Pravijo, da vlada v mednarodnih četah nekako lepo sporazumljenje, ali kako, naj dokaže ta primer: V Tientsinu je prišlo te dni do krvavega spopada med nemškimi in francoskimi vojniki ter angleškim redarstvom; ubili so 2 Francoza, 5 je ranjenih. — Rusija se je že uselila v Mandžuriji za trdno. Izbrali si je za upravo dežele štiri najvažnejše kraje, v katerih stoji po en general ruski. Prebivalstvu pa so sporočili, da rusko vladanje tam ostane stalno.

V Kroptu na Gorenjskem je bil nastal v sredo velik požar, kateri je upepelil več hiš in postranskih poslopij. Škoda je nad 100.000 K, z zavarovanjem krito le 19.000 K. Boda velika, pomoč nujna.

Raznotere. — V četrtak je začel zborovati v Berlinu mednarodni kongres ognjegascsev, katerega se udeležujejo tudi odposlanci iz Avstrije. — Na Dunaju so bile ustanovile ženske svoj klub „Prvi ženski dunajski klub“, prvi te vrste v Avstriji. 600 članic je, ali klub že gre „v franže“. Najbrže je poleg preveč prepirljivk! — V Pazinu je padel te dni 16 m globoko 28 letni zidar Jos. Stupar. Ranjen je nevarno, zato so ga prepeljali v Pulj v bolnišnico. — Pri sv. Ivanu pri Trstu so kupili prostor, na katerem postavijo „Narodni dom“. Nova trdnjava na tržaskih tleh! — Število prebivalstva v Parizu znaša po zadnjem štetju 2.714.068 duš. —

Narodno gospodarstvo.

Česke banke, njih razvoj in vsepah v letu 1900.

Poroča

Božidar Vernik, knjigovodja „Trg. obrtne zadruga“.

(Dalje.)

1. Živnostenska banka. — Ustanovljena leta 1868. ima svojo centralo v Pragi, filijalke pa na Dunaju, v Plznu, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešovu, Brnu, Jglavi in Mor. Ostravi.

Bilanca za leto 1900. sklepa s čistim dobičkom K 2.699.000; — ter je isti za 804 tisoč kron višji od leta 1899. Lansko leto je obrestoval zavod 20 milijonov kron kot akcijski kapital, medtem, ko je isti iznašal leta 1899. le 16 milijonov kron. Upravni svet je sklenil, izplačati delničarjem 8% dividende (leta 1899. le 7%), ostalih kron 650 tisoč pa prenesti v rezervni zalog, ki znaša sedaj prilično 4 milijone kron. Na provizijah samih je plačala banka K 18 milijona ter so se iste povzdignile za prilično 700 tisoč kron. Menični eskompt je zrastel za 42 milijonov, zbog tega se je tudi dobiček na eskomptnih obrestih povišal za 400 tisoč kron. Bremena banke so se povišala za K 292.000, od te svote odpade na same davke K 76.700. Skupni davek, ki ga je plačala banka v prejšnjem letu, pa znaša nad 600 tisoč kron, torej prilično 22% izkazanega čistega dobička. Pasive banke znašajo K 5½ milijona, na rezihi v centrali in filijalkah pa je izdala „Živnostenska banka“ 1½ milijona kron.

2. Češka eskomptna banka. — Ustanovljena leta 1863. s centralo v Pragi, je prepregla v teku časa Česko še s sledetimi filijalkami: Ausig, Budejevice, Eger, Litomerice, Toplice, Trutnov, Most, Karlovi vari, Češka Leipa, Plzen, Tečen in Warnsdorf. Bilanca za leto 1900. izkazuje K 12.000.000 akcijskega premoženja in K 2.494.110 čistega

dobička. Aktiva izkaže gotovine K 2.634.755, menic za K 34.880.957, naloženega denarja in posojil K 29.270.200, dolžnikov K 12.506.600, vkup K 79.292.514; pasiva pa akcijskega kapitala K 8.000.000, istega iz leta 1900. K 4.000.000, konto izdaje akcij K 3.982.413, rezervnih fondov K 9.366.914, penzijskih fondov K 1.197.839, garancijskega fonda K 214.930, nedvignjenih obrestij K 25.513, posebnega rezervnega fonda K 62.950, vlog proti blagajniškim listkom K 8.209.000, upnikov K 40.609.922, nedvignjenih obrestij vlog na blagajniške listke K 141.640, nedvignjenih dividend K 80, predplačanih obrestij tekočih menic in posojil K 319.827, prenos dobička iz leta 1899. K 667.372, čisti dobiček K 2.494.114, vkup K 79.292.514. Konto zgube in dobička. Doneski: prejete obresti in provizije K 6.512.674. Bremena: plačane obresti K 2.601.069, davki in pristojbine K 733.132, vkupna reziha in stroški K 684.363, čisti dobiček K 2.494.110, vkup K 6.512.674.

3. Češka Union-banka, ustanovljena leta 1872. s centralo v Pragi in filijalkami v Reichenbergu, Gablenzu, Catežu, Olomuci, Bielicu, Jägerndorfu, Tropolu, Rumburgu, Brnu in na Dunaju, dela s 24 milijoni kron akcijskega kapitala in ima doslej brez prodaj izkazanega dobička K 4.200.000 rezervnih fondov.

Občni zbor je sklenil od letošnjega čistega dobička s K 2.574.394 oddeliti akcijonarjem 7½% dividende, nadalje prepisati rednemu rezervnemu fondu K 80.000, posebnemu rezervnemu fondu K 120.000, ostanek pa prenesti na nov račun. (Konec pride.)

Št. 573.

Razpis služb.

V tolimskem političnem okraju razpisujem sledečo službo:

1. def. učitelja-voditelja v Logjeh-Robedišču;
2. def. učitelja-voditelja na Ponikvah;
3. def. učitelja-voditelja v Soči;
4. def. učitelja-voditelja na Vrsem;
5. def. učitelja-voditelja v Smastli;
6. zač. učitelja-voditelja v Stržišču;
7. zač. učitelja-voditelja v Šebreljah;
8. def. ozir. zač. učitelja na Ljubinj.

S temi službami so združeni dohodki določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Prosileci iz drugega okraja naj priložijo prošnji razum drugih spričeval tudi zdravniško spričevalo ter dopsiljevo v postavno določeni dobi 6 tednov po svoji predstojni šolski oblastnji.

G. kr. okrajni šolski svet

v Tolminu, dne 25. maja 1901.

Predsednik:

PRINZIG I. r.

Prostorna hiša z gostilno

v Gradišču ob Soči

se takoj prodá.

Lega je ugodna. Gostilna dela mnogo posebno o poletnem času. — Naslov pové naše upravnistvo.

Išče službe trgovski pomočnik

za trgovino z manufakturnim blagom, bodisi v mestu ali na deželi. — Zmožen je slovensčine in nemščine ter dobro izvežban in izobražen. — Naslov pové naše upravnistvo.

Zahvala.

Potrlih src in ginjeni za izkazana sočustvovanja o priliki smrti naših starišev

Katarine in Petra Leupusček

izrekamo tem potom vsem častitim znancem in prijateljem ter možkemu zboru „Pevskega in glasbenega društva v Gorici“ za obakratno ginljivo petje v cerkvi svojo presrčno zahvalo.

Bilo nam je v tolažbo, v kolikor je možno ob tako bridkem udarcu.

Josip in Franc Leupusček.

Naznanilo.

Podpisane si usoja naznanjati slavnemu občinstvu, da je prevzel

trgovino z vinom
pok. Ivana Dekleva
v Gorici

v Magistratni ulici št. 1-5 in v ulici Edling št. 4.

Vodstvo trgovine je prevzel gosp. Ant. Cigoj, dosedanj knjigovodja iste trgovine.

Ker so v zalogi vedno izvrstna istrska in furlanska črna ter bela briska in vipavska vina po najnižji ceni se za blagohotna naročila najtopleje priporoča, udani

Alojzij Fogar.

Goriška ljudska posojilnica

registrovano društvo z omejeno zavezo
v Gorici.
Gospodsk. ulica št. 7, 1. nadstropje
v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4 1/2 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6 % in na vknjizbe po 5 1/2 %.

Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.536
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Čevljarska

prodajalnica in delavnica

Ivana Ušaj-a

na Travniku št. 9.
v Gorici.

Imam na izbiro po volji gospodov vsakovrstna usnja iz imenitnejših francoskih, angleških, nemških in tudi slovenskih tovarn, n. pr. iz Ljubljane, tako, da si vsak lahko izbere po svoji volji ter naroča. Vse je po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence. Čevlji, ki ne ugajajo, ali ne dopadajo, ostanejo na moj račun. Kdor bi po svojem ukusu rad imel izdelano kako naročilo, se mu hitro postreže. Prodajam tudi steklenice in skatljice vsakovrstnega mazila in tekočin za čevlje: rudeče, črne in lakaste.

Prisno A. Thierry-jevo
centifolijno mazilo

je najbolje mazilo za rane, vzdržuje čistoto ter olajšuje bolečine, vpliva na hitro zaceljenje; z omejitvenjem rane odstrani tuje predmete vseh vrst. — Važno je za hribolazce, kolesarje in jahalce.

Dobiva se v lekarnah.

Po pošti se razpošilja franco 2 skatljici za K 3.50. — Skatljice na poskušnjo, prospekt in izkaz zalag vseh dežel sveta razpošilja proti predplačilu K 1.80 tovarna lekarja A. Thierry-ja v Pregard pri Rogateu-Slatini. — Ponarjanja treba se ogibati ter paziti na zgornjo varstveno znamko, katera je vžgana na vsaki skatljici.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunki ulici 3,
(nasproti nunki cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

V Št. Andrežu 4 stanovanja

se oddajo v najem v hiši št. 15. ob glavni cesti, vsako s tremi sobami, s kosom vrta, drvarnico in podzemeljsko kletjo. — Oglasiti se je v Gorici, cesta Franca Jožefa št. 59.

Köpel
Rogatec
Slatina.

Jažne železnice postaja: Polčane (Pölschach)
Krasno prebivališče za po leti.
Prezkušeno zdravilišče za bolezni v želodcu, na jetrih in ledvicah, za sladkorna bolezen (diabetes), žolčne kamene, kathe v goltancu in na križju itd.
Prospekti se dobe pri ravnatelju

Prva c. kr. avstro-ogerska privil.

TOVARNA BARV ZA PROČELJA

Karol Kronsteiner, Dunaj III., Hauptstrasse 120 (v lastni hiši).

Odlikovana z zlatimi svetinjami.

Zalagatelj nadvoj. in knežkih posestih oskrbništev, vojaških oskrbništev, železnic, obrtnih, hribolaznih, plavžnih ter zidarskih družeb, zidarakih podjetnikov in mojstrov. Te barve za pročelja se raztopé v apno ter se razpošiljajo suhe v prahu v 40 različnih uzorcih à 16 kr. kilogram in višje. Čistost barve se od oljnatih ne razlikuje.

Dopisuje se v slovenskem in laškem jeziku.

Uzorec na papirju z navodilom zastoj lu franko.

KONJEDIC & ZAJEC V GORICI

priporočata:

traverze, Portland- in Roman-cement, cevij za stranišča, okove ter vse potrebsčine za stavbe

po tekmovalnih cenah.

Zaloga piva

prve kranjske eksportne pivovarne na par in tvornice slada

T. Fröhlich-a na Vrhniki-Kranjsko.

Glavni zastopnik za Gorico in deželo

Josip Rovani

v Gorici — Rabatišče št. 20 — v Gorici.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemalcem v mestu in na deželi.

Prodaja izborno pivo v sodčih po 100, 50, 25 in 12 1/2 litrov ter v plombovanih steklenicah po 1/2 litra.

Tvrda je bila odlikovana za svoje izdelke l. 1900.: v Parizu, Lionu, Bruselju, Rimu in Dunaju s prvimi priznanji.

Dobro urejeno in z ledom preskrbljene podružne zaloge imata: g. Franc Furlan, gostilničar in posestnik na Goričici pri Rebku in g. Andrej Sinigoj, gostilničar »Pri levu« v Dornbergu.

Za blagohotna naročila se toplo priporoča rojakom v mestu in na deželi udani
Josip Rovani.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.

se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočajočih sprisal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmocnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

100 do 300 glđ. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikak nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Österreichischer, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

6. kr.

privil.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovec

v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstr.

M. Poveraj.

P. n. občinstvu priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, srajce Jäger, spodnje hlače ter nogovice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba parnim oblekam za vsaki stan.

Lepa priloznost za letno sezono!

Radi preselitve s 1. avgustom 1901 na Travniki št. 5 v pritličje

se prodaja blago po tovarniških cenah!

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela

in črna vina

iz vipavskih,

furlanskih,

briskih, dal

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Rudolf Benedetič

čevljarski mojster

v Gorici, ulica Morelli šte. 29.

Priporoča svojo čevljarsko delavnico vsem domačinom ter rojakom na deželi: gospodom, damam, gospicam, trgovcem in obrtnikom. — Izdeluje bodisi priprosto ali najfinije obuvalo. Izdelek je trpežen, delo pa ukusno po ugodnih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatulne Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3.75; srebrna ura Rem. fl. 5.80; srebrna verižica fl. 1.20; budilnik iz niklja fl. 1.95.

Tvrda je odlikovana s c. kr. orlovi; ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdobi se zastoj in franko v Schwann-Apotheke, Frankfurt A. M.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice

z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Tekapljice **uredijo redno prebavljanje**, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. **Okrepé pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času emolice in životna lenost** (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek **raji je**.

Cena steklenici 80 vln.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljate pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva tvrdke Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. x, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

Išče se spretnega korespondenta in potovalca za veliko tovarno.

Zahteve: Katoličan, star 23—26 let, neoženjen, popolno znanje slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi, splošna trgovska izobrazba, stenografija, lepa pisava, veselje in sposobnost do samostojnega dela.

Natanjane ponudbe s sliko in spricvali je pošiljati na **W. 5275 Haasenstein & Vogler — Dunaj I.**